

ԳԱՎԱՌԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

2024

**ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆ ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ Է
ԳԱՎԱՌԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՈՐՈՇՄԱՄԲ ԵՎ ՆԵՐԱՌՈՒՄ Է
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԻՄՆԱԴՐՄԱՆ 30-ԱՄՅԱԿԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ
ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ:**

**ԳԱՎԱՌԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ԳԻՏԱԿԱՆ ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ**

**COLLECTION OF SCIENTIFIC ARTICLES OF
GAVAR STATE UNIVERSITY**

**СБОРНИК НАУЧНЫХ СТАТЕЙ
ГАВАРСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

**Ժողովածուն նվիրվում է Գավառի պետական
համալսարանի հիմնադրման 30-ամյակին (մաս II):**

ՀՀ կառավարության՝ 1993 թվականի մայիսի 5-ի թիվ 208 որոշմամբ ստեղծվեց Գավառի պետական համալսարանը: ԳՊՀ հիմնադիր ռեկտոր, Հայաստանի Հանրապետության վաստակավոր մանկավարժ, Երևանի պետական համալսարանի կրոնի տեսության և պատմության ամբիոնի հիմնադիր վարիչ, Գավառի պատվավոր քաղաքացի, փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Հրանտ Խաչատուրի Հակոբյանի, նրա դստեր՝ Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի, ապա Ազգային ժողովի պատգամավոր, ՀՀ սփյուռքի հիմնադիր նախարար, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Հրանուշ Հակոբյանի և նրանց շուրջ համախմբված մի խումբ նվիրյալների համառ ջանքերի շնորհիվ համալսարանը կայացավ, հաստատվեց Հայաստանի Հանրապետության բուհական համակարգում և Գեղարքունիքի մարզում ձեռք բերեց կրթական, գիտական, սոցիալ-մշակութային կարևոր նշանակություն:

2023 թվականին լրացավ համալսարանի հիմնադրման 30-ամյակը, որին նվիրված էր բուհի 26-րդ հոբելյանական միջազգային գիտաժողովը:

The collection of articles is dedicated to the 30th anniversary of the foundation of Gavar State University (Part 2)-

Gavar State University was established by the Decision No. 208 May 5, 1993, made by the Government of the Republic of Armenia. Thanks to the persistent efforts of the Founding Rector of GSU, Honored Educator of the Republic of Armenia, Founding Head of the Chair of Theory and History of Religion of Yerevan State University, Honorary Citizen of Gavar, Doctor of Philosophical Sciences, Professor Hrant Hakobyan, his daughter - the Deputy of the Supreme Council and later the National Assembly of the Republic of Armenia, Founding Minister of the Diaspora of the Republic of Armenia, Doctor of Law, Professor Hranush Hakobyan and a group of devotees, the university was established and strengthened within higher education system of Armenia and gained educational, scientific, social and cultural importance in Gegharkunik Region. The 26th international conference is dedicated to the 30th anniversary of the University foundation marked in 2023.

Сборник посвящён 30-летию основания Гаварского государственного университета (Часть II).

Решением Правительства РА № 208 от 5 мая 1993 года был открыт Гаварский государственный университет. Благодаря усилиям ректора-основателя ГГУ, заслуженного педагога Республики Армения, почетного гражданина города Гавара, основателя кафедры теории и истории религии Ереванского государственного университета, доктора философских наук, профессора Акобяна Гранта Хачатуровича, его дочери, депутата Верховного Совета Республики Армения, затем депутата Национального Собрания РА, министра-учредителя диаспоры РА, доктора юридических наук, профессора Акобян Грануш, а также благодаря упорным усилиям сплотившихся вокруг них преданных людей, университет основался и утвердил своё место в вузовской системе Республики Армения и приобрел в Гегаркуникском марзе важное образовательное, научное и социально- культурное значение.

В 2023 году исполнилось 30 лет со дня основания университета, которому и посвящена 26-ая юбилейная, международная конференция вуза.

ԳՊՀ գիտական պարբերականի խմբագրական խորհրդի կազմը

Գլխավոր խմբագիր՝

1. **Հակոբյան Հրանուշ** իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ԳՊՀ և ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիայի դասախոս

Խմբագրական խորհուրդ՝

2. **Հակոբյան Ռուզաննա** իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ, ԳՊՀ ռեկտոր
3. **Խաչատրյան Աշոտ** իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
4. **Գրիգորյան Վաչագան** բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ԳՊՀ հայոց լեզվի և գրականության ամբիոնի վարիչ
5. **Առաքելյան Արա** բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ԳՊՀ հայոց լեզվի և գրականության ամբիոնի դասախոս
6. **Շեկյան Լավրենտի** Ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր (ԱՄՆ)
7. **Կատվալյան Վիկտոր** բանասիրական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ, ՀՀ ԳԱԱ Հրաչյա Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի տնօրեն, ԳՊՀ հայոց լեզվի և գրականության ամբիոնի դասախոս
8. **Ավագյան Մարտին** գյուղատնտեսական գիտությունների դոկտոր, ԳՊՀ բնագիտատնտեսագիտական ֆակուլտետի դեկան
9. **Հակոբյան Արմեն** տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր ԳՊՀ բնագիտատնտեսագիտական ֆակուլտետի դասախոս
10. **Սավչենկո Իրինա** սոցիոլոգիական գիտությունների դոկտոր, Մոսկվայի մանկավարժական համալսարանի փիլիսոփայության և սոցիոլոգիական գիտությունների ամբիոնի պրոֆեսոր, Նիժնի Նովգորոդի Ն. Ա. Դոբրոլյուբովի անվան պետական լեզվաբանական համալսարանի Սոցիալ-հումա-

- նիտար տեխնոլոգիաների հետազոտության միջազգային միջառարկայական գիտական լաբորատորիայի վարիչ (ՌԴ) փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու, սոցիոլոգիական գիտությունների դոկտոր, Սանկտ Պետերբուրգի պետական տնտեսագիտական համալսարանի միջազգային հարաբերությունների, մեդիագիտության, քաղաքագիտության և պատմության ամբիոնի պրոֆեսոր (ՌԴ)
- 11. Բիստրյանցև Սերգեյ**
- 12. Տոնապետեան-Դեմոպուլոս Անահիտ**
- բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Փարիզի Արևելյան լեզուների և քաղաքակրթությունների պետական ինստիտուտի հայագիտության ամբիոնի վարիչ (Ֆրանսիա)
- 13. Սիմոնյան Լուսինե**
- բժշկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, Մոսկվայի մարզի պետական սոցիալ-հումանիտար համալսարանի բժշկա-կենսաբանական առարկաների ամբիոնի վարիչ (ՌԴ)
- 14. Միհրան Դաբադ**
- փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր, Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության Բոխումի Ռուր համալսարանի Սփյուռքը և Ցեղասպանությունն ուսումնասիրող ինստիտուտի հիմնադիր տնօրեն, պատմագիտության ֆակուլտետի պրոֆեսոր (Գերմանիա)
- 15. Մաթևոսյան Եզել**
- իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, Մ. Լոմոնոսովի անվան Մոսկվայի պետական համալսարանի համաշխարհային քաղաքականության ֆակուլտետի դասախոս (ՌԴ)
- 16. Նիկոլայենկո Սերգեյ**
- մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Վիտեբսկի պետական համալսարանի հումանիտար և լեզվական հաղորդակցման ֆակուլտետի դեկան (Բելառուսի Հանրապետություն)

17. Սալգիրիև Ռուստամ	տնտեսագիտության դոկտոր, Ռուսաստանի Դաշնության Գրոզնիի ակադեմիկոս Մ. Դ. Միլիոնշչիկովի անվան պետական նավթային տեխնիկական համալսարանի երիտասարդական քաղաքականության և սոցիալական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր (ՌԴ)
18. Կուտուզյան Նելլի	ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, ԳՊՀ ուսումնագիտական գծով պրոռեկտոր
19. Ասոյան Թաթուլ	բանասիրական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, ԳՊՀ հումանիտար մասնագիտությունների ֆակուլտետի դեկան
20. Ամիրխանյան Սամվել	տնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ, ԳՊՀ կառավարման և ֆինանսների ամբիոնի վարիչ
21. Ղաջոյան Համլետ	փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու, ԳՊՀ հասարակական գիտությունների ամբիոնի վարիչ
22. Միրիբյան Գայանե	բանասիրական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, ԳՊՀ օտար լեզվի և գրականության ամբիոնի վարիչ
23. Քուրբջյան Լուսիկ	մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, ԳՊՀ հասարակական գիտությունների ամբիոնի դասախոս

Editorial Board of GSU Scientific Periodical

Editor-in-chief

1. **Hakobyan Hranush** Doctor of Laws, Professor, Lecturer at GSU and the Public Administration Academy of the RA

Editorial Council

2. **Hakobyan Ruzanna** Doctor of Laws, Associate Professor, Rector of GSU,
3. **Khachatryan Ashot** Doctor of Law, Professor
4. **Grigoryan Vachagan** Doctor of Philology, Professor, Head of the Chair of Armenian Language and Literature, GSU
5. **Arakelyan Ara** Doctor of Philology, Professor, Lecturer at the Chair of the Armenian Language and Literature, GSU
6. **Shekryan Lavrenti** Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor (USA)
7. **Katvalyan Viktor** Doctor of Philology, Associate Professor, Director of the Language Institute named after H. Acharyan of NAS, RA, Lecturer at the Chair of Armenian Language and Literature, GSU
8. **Avagyan Martin** Doctor of Agricultural Sciences, Dean of the Faculty of Natural Sciences and Economics, GSU
9. **Hakobyan Armen** Doctor of Economics, Professor, Lecturer of the Faculty of Natural Sciences and Economics, GSU
10. **Savchenko Irina** Doctor of Sociology, Professor at the Chair of Philosophy and Sociology of Moscow Pedagogical University, Head of the International Interdisciplinary Scientific Laboratory of Research of Social-Humanities Technologies of Nizhny Novgorod State Linguistic University named after N. A. Dobrolyubov (Russian Federation)
11. **Bistryantsev Sergey** PhD in Philosophical Sciences, Doctor of Sociology, Professor at the Chair of

- International Relations, Media Science, Political Science and History of St. Petersburg State University of Economics (Russian Federation)
12. **Tonabetean-Demopulos Anahit** Doctor of Philology, Professor, Head of the Chair of Armenian Studies at Paris State Institute of Eastern Languages and Civilizations (France)
 13. **Simonyan Lusine** PhD in Medical Sciences, Associate Professor, Head of the Chair of Medical-Biological Subjects of Moscow Region State Social and Humanities University (Russian Federation)
 14. **Mihran Dabagh** Doctor of Philosophy, Founder- Director of the Institute for the Study of Diaspora and Genocide of Ruhr University of Bochum, Federal Republic of Germany, Professor at the Faculty of History (Germany)
 15. **Matevosyan Ezek** PhD in Law, Associate Professor, Lecturer at the Faculty of World Politics of Moscow State University named after M. Lomonosov (Russian Federation)
 16. **Nikolayenko Sergey** Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Dean of the Faculty of Humanities and Language Communications of Vitebsk State University (Republic of Belarus)
 17. **Salgiriev Rustam** Doctor of Economics, Vice-Rector for Youth Policy and Social Work, Grozny State Oil Technical University named after academician M.D. Millionshchikov, (Russian Federation)
 18. **Kutuzyan Nelli** PhD in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor, Vice-Rector on Educational and Scientific Affairs, GSU
 19. **Asoyan Tatul** PhD in Philology, Associate Professor, Dean of the Faculty of Humanities, GSU
 20. **Amirkhanyan Samvel** PhD in Economics, Associate Professor, Head of the Management and Finance Chair, GSU

21.	Ghajoyan Hamlet	PhD in Philosophy, Head of the Chair of Social Sciences, GSU
22.	Miribyan Gayane	PhD in Philology, Head of the Chair of Foreign Language and Literature, GSU
23.	Kurkchyan Lusik	PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Lecturer at the Chair of Social Sciences, GSU

Состав редакционной коллегии научного журнала ГГУ

Главный редактор

- 1. Акобян Грануш** доктор юридических наук, профессор, преподаватель ГГУ и Академии государственного управления РА

Редакционная коллегия

- 2. Акобян Рузанна** доктор юридических наук, доцент, ректор ГГУ
- 3. Хачатрян Ашот** доктор юридических наук, профессор
- 4. Григорян Вацаган** доктор филологических наук, профессор, заведующий кафедрой армянского языка и литературы ГГУ
- 5. Аракелян Ара** доктор филологических наук, профессор, преподаватель кафедры армянского языка и литературы ГГУ
- 6. Шекян Лаврентий** доктор физико-математических наук, профессор (США)
- 7. Катвалян Виктор** доктор филологических наук, доцент, директор Института языка имени Гр. Ачаряна НАН РА, преподаватель кафедры армянского языка и литературы ГГУ
- 8. Авагян Мартин** доктор сельскохозяйственных наук, декан естественно-экономического факультета ГГУ
- 9. Акобян Армен** доктор экономических наук, профессор, преподаватель естественно-экономического факультета ГГУ
- 10. Савченко Ирина** доктор социологических наук, профессор кафедры философии, социологии и теории социальной коммуникации Московского педагогического университета, начальник международной междисциплинарной научной лаборатории технологий социально-гуманитарных исследований Нижегородского государственного лингвистического университета им. Н. А. Доб-

ролюбова (РФ)

- 11. Быстрянец Сергей** кандидат философских наук, доктор социологических наук, профессор кафедры международных отношений, медиологии, политологии, истории Санкт-Петербургского государственного экономического университета (РФ)
- 12. Тонапетean-Демопулос Анаит** доктор филологических наук, профессор, заведующий кафедрой арменоведения Парижского Национального института восточных языков и цивилизаций (Франция)
- 13. Симонян Лусине** кандидат медицинских наук, доцент, заведующий кафедрой медико-биологических дисциплин государственного социально-гуманитарного университета Московской области (РФ)
- 14. Мигран Дабах** доктор философских наук, директор-основатель Института по изучению диаспоры и геноцида Рурского университета в Бохуме Федеративной Республики Германия, профессор факультета историоведения (Германия)
- 15. Матевосян Езек** кандидат юридических наук, доцент, преподаватель факультета мировой политики МГУ им. М. Ломоносова (РФ)
- 16. Николаенко Сергей** доктор педагогических наук, профессор, декан факультета гуманитаристики и языковых коммуникаций Витебского государственного университета (Республика Беларусь)
- 17. Салгириев Рустам** доктор экономических наук, проректор по молодежной политике и социальной работе Грозненского государственного нефтяного института имени академика М.Д. Миллионщикова (РФ).

18. Кутузян Нелли	кандидат физико-математических наук, доцент, проректор по учебной и научной работе ГГУ
19. Асоян Татул	кандидат филологических наук, доцент, декан факультета гуманитарных специальностей ГГУ
20. Амирханян Самвел	кандидат экономических наук, доцент, заведующий кафедрой менеджмента и финансов ГГУ
21. Каджоян Гамлет	кандидат философских наук, заведующий кафедрой общественных наук ГГУ
22. Мирибян Гаяне	кандидат филологических наук, доцент, заведующий кафедрой иностранного языка и литературы ГГУ
23. Куркчян Лусик	кандидат педагогических наук, доцент, преподаватель кафедры общественных наук ГГУ